Hayri Tunç: Meryem Ana'nın Oğlu Armenak Bakırcıyan'ın Hikayesi

Posted on 30/03/2016

Katliamlar, soykırımlar sadece yapıldıkları zaman, acılarının anlaşılmadığı kırımlardır. Bir katliamın ve soykırımın acılarını o anlar geçtikten sonra anlamaya başlar, yıllar geçtikçe de daha çok hissedersiniz. Günler geçer, aylar geçer, yıllar geçer, yüzyıllar geçer ama o acı sizden çıkar evlatlarınıza, torunlarınıza, onların torunlarına kadar gider. Yüreğinize işlemiş bir acıyı bin yıllar dahi söküp atamaz. Ermeni Soykırımı da bu katliamlar, kırımlar arasındadır.

Ermeni soykırımı, üzerinden geçen 100 yıla rağmen aynı acılarla halen önümüzde durmaktadır. Osmanlı imparatorluğunun son yıllarında, özellikle Hamidiye Alayları ve Teşkilat-ı Mahsusa üyelerinin aktif rol aldığı soykırımın etkileri üzerinden binlerce yıl geçse de silinmeyecek niteliktedir. Soykırımdan sonra ki bütün kuşaklar bu acının izlerini taşımış, yetmemiş devletlerin inkarcı politikaları ve onları savunan insanların hakaretleriyle karşılaşmış, bunları göğüslemek zorunda kalmıştır.

Armenak Bakırcıyan'da, bu havanın en yoğun yaşandığı yıllarda, Amed'in Gavur mahallesinde doğdu. 70'li yıllarda İstanbul'a gelen Armenak Bakırcıyan'ın bu süreçte babası birden ortadan kayboldu ve annesi Meryem Bakır tek başına ailenin başında durdu. Meryem ana'nın tek başına hayatı bile bir direniş örneğidir aslında. Meryem ana, kocasının kaybolması ile ilgili Hrant Dink'in "sizi terk etmiş olmasın" diye sorusuna şu şekilde cevap vermişti.

"Yoh, hiç aramızda öyle bi şey yohdu, öyle bir adam da değildi, çok iyi adamdı, çalışkandı, dürüsttü. Yani iyi adamdı. Zatan o yaşasaydı Armenak da böyle olmazdı. Bence bir trafik

kazası geçirdi gitti vallahi. O zaman biri trafik kazası geçirdi mi bir kere radyoya veriylerdi o kadar. Farkına vardın vardın, varmadın gidiyor. Ben öyle tahmin ediyom yani.”

Bu süreçte Diyarbakır Ermeni Kilisesi papazı Der Giragos’un tavsiyeleriyle okudu. İlkokulu Amed de okuyan Armenak, ortaokul ve liseyi okumak için İstanbul’a gitti. Burada Surp Haç Tıbrevank Ermeni Lisesinde yatılı olarak okuyan Armenak Bakırcıyan’ın burada ki en iyi arkadaşı Hrant Dink olmuştu. O günlerde ülke ve dünya da gelişen sol hareketlerin etkisi ile sosyalizme ilgi duyan Bakırcıyan’ın o günlerini Hrant Dink “Yatılı olduğumuz için ülkenin bütün sorunlarını tartışırdık. Tüm sol literatürü de en ince detayına kadar okumuştuk” sözleri ile açıklıyor. İngilizce öğretmeninin, onların alamayacağı kadar pahalı ve Türkiye de bulunmayan bir kitaptan ders vermesine tepki olarak onu döverek cezalandıran Armenak Bakırcıyan ve her ne kadar öğretmeni kurtarsa da Hrant Dink, öğretmenin şikayetiyle okulları bitmeden okuldan atıldı. Bir süre Surp Haç Lisesinin Şişli’de ki lokalinde kalan Dink ve Bakırcıyan daha sonra Balat’ta ki bir Ermeni okulu yatakhanesinde belletmen olarak kaldılar. Okulda Hrant ile bir konuşmasında isminin anlamının “küçük Ermeni” olduğunu öğrenmiş ve Armenak isminin Ermeni direnişçilerine verildiğini öğrenmişti.

İstanbul’da, Surp Haç Tıbrevank Ruhban Okulu’nda ilk kez Ermenice dersi hocasının “Armenak adı halkımız için kutsaldır, zamanında zalime karşı başkaldıran yiğitlerimizin en yiğitlerinden birçokları bu ismi onurla taşımıştır. Bu böyle olduğu halde, onlardan Daron-Sasun dünyasında devrimci örgütlenmeyi başlatıp, özgürlük ateşini yükselten Ahronk adlı köyde doğma Hrayr-Tjoğ takma adlı Armenak Ğazaryan, tüm diğerlerinden çok daha fazla anılmaya layıktır. Bu değerli ismi taşıdığın için gurur duymalısın evladım” anlatımı sayesinde halkının hiç bilmediği tarihinden küçük bir kesiti öğrenmiş olduğuna sevinmişti !

Bu süreçte üniversiteyi kazanan iki arkadaş, üniversite yıllarında daha da politikleştiler. TKP/ML içerisinde mücadeleye başlayan Bakırcıyan, devletin ve basının "Sol örgütlerde Ermeniler var, ülkeyi karıştırıyorlar" sözlerinden ve hem Ermeni cemaatine saldırı olmasın hem de aileleri zarar görmesin diye isimlerini değiştirdiler. Armenak Bakırcıyan, mahkeme kararı ile Orhan Bakır ismini aldı.

Burada Sarkis Hatspanian'ın anlattığı, Armenak Bakırcıyan'ın cezaevinden kaçtığı yıllarda yaşadığı bir olaya yer verirsek bu isim değiştirmenin nedeni daha iyi anlaşılacaktır.

Misafir edildiği evin yaşlı sahibesinin gazetelerin bir numaralı haberini okurken hapisten kaçanın karşısında durduğundan bihaber "Bu Ermeni gençlerine şaşmamak elde değil, memleketteki hükümeti, orduyu, bilmem neyi devirmek soyu-sopu kurutulmak istenmiş, kolu-kanadı kırık Ermeni'ye mi kalmıştı yani, bak sen hapisten kaçırılmış bu evladımıza hele, kaçsan ne olur, kaçmasan ne olur evladım… Ermeni değil misin, eni-sonu seni yakalarlar birgün ve yakaladıkları yerde de, yakaladıklarını kimi-kimselere haber bile vermeden alnına bir kurşun sıkıp, sonunu getirirler diye hiç düşünmüyor musun be evlat, kendine acımıyorsan anana-babana acı bari, onlar sana milletimizin başına gelen felaketleri anlatmadı da mı, saf saf ve bile bile ölüme gidiyorsun böyle ?" Ev sahibesinden duydukları, doğduğu günden bu yana belki de her Ermeni kulundan binlerce kez duymuş olduklarının tıpkısının aynısıysa da, yine de birşeyler söylemek gereğini hissederek ona "Peki, ne yapmalıydı bu genç sizce, hapiste çürümek de bir çeşit ölüm değil mi ?" diye sorduğunda, "Ermeni için içerisi de dışarısı da mahpusane değil mi oğul, biz bu devletin esiri değil miyiz sanki… bu devlet bize sabahtan akşama köpek muamelesi yapmıyor mu, her yerde ve herşeyin sorumlusu da suçlusu da Ermeni değil mi yani ? Bu böyleyken bile, ağzımızla kuş tutsak da bunlara yaranabilir miyiz, onun için de başımızı önümüze eğip, kulunuz-köleniziz deyip, sesimizi çıkarmadan yaşamaya mahkûmuz. Dacikler bizim varlığımızı hissetmemeli oğul, onlar bizi ne kadar unuturlarsa, bizim için o kadar iyi !" yanıtını almıştı.

Orhan Bakır ismini alan Bakırcıyan, TİKKO saflarında mücadele etmeye başlamış, örgüt

içerisinde aldığı bütün görevleri, bir devrimci disiplini ile başarı ile yapmaya başlamıştı. Bu süreçte Hrant Dink ile yolları parti mücadelesinin yoğunluğundan dolayı ayrılmıştı.

İstanbul'dan sonra İzmir'de parti çalışmalarında bulunan Bakırcıyan, polisin TİKKO hücrelerinden birini deşifre etmesi ve yakalamasından sonra, yakalananlardan birinin çözülmesi ve bu çözülme de Armenak Bakırcıyan'ın ismini vermesi ile polis tarafından yakalandı. Cezaevi süreci ile ilgili Meryem ana şunları anlatır Hrant Dink'e;

"Sonra benle İbrahim gittik cezaevine. Görüştük, baktık kolundan yaralıdır. Heeç bi şey demedi, dedi 'Yakalandığ işte'. Tabii yanında adam da vardı, candarma vardı, daha o günü içeriye atmıştılar. Bana sadece dedi ki, 'Ana bikaç kitap var evde, onu veresen eyi bir yere, evde kalmasın', başka bi şey demedi. Hemen hemen iki sene kaldı. Ben her ay gittim ziyaretine. En son Buca'ya gittim, görüştüm, o gün bana dedi ki, 'Ana inşallah gelecek sefer açığ görüşme yaparığ.' Hiç konuşamaz hep ağlardım. Meyva götürmüştüm, çıkardı kardiyana bi salkım üzüm verdi, baktım kardiyan da dedi, 'Orhan gel anan elin öp, senin anan bunca dayanmış, senin yanan geliyi.' Güldü, zaten hep gülerdi, kapının arasına geldi, onu öptüm, o da beni öptü, gitti. Zaten de daha heç görmedim. Sonra kardiyan da bana 'Söyle teyze, sen de herkese söyle! Bir oğlun var, çok efendidir. Bugün iki sene olmuş burdadır, daha hiç kimseyi incitmemiştir' dedi. Zaten bir hafta sonra da kaçırdılar."

Yakalanması örgüt içinde büyük bir darbe olmuştu. Ege sorumluluğunu yürüten ve aldığı görevleri başarı ile yürüten Bakırcıyan'ın cezaevinden kaçırılması için örgüt bir plan yaptı ve 18 Ekim 1977 günü Armenak Bakırcıyan diş rahatsızlığından dolayı hastaneye geldiğinde, TİKKO savaşçıları tarafından kaçırıldı. Kaçırılma sırasında yaşanan çatışma da bir asker yaşamını yitirmişti. O dönemi yaşayan bir TİKKO savaşçısı, bu olayı şu şekilde anlatıyor;

"Orhan Bakır hepimizin sevdiği bir insandı. Ege'yi örgütlemişti. Onun kaçırılması uzun zamandır düşünülüyordu. Fakat bir türlü başarılamıyordu. O dönemde yetkin insan gücü önemliydi. Halkın Birliği'nin içinde ayrışma vardı. Ayrılık sonucunda da merkezi bir

örgütlenme olmamıştı. Bir karar alındı, Orhan kaçırılacaktı. Orhan Bakır'ın cezaevinde iken doğrudan bir sorumluluğu yoktu, ama cezaevine girmeden önce Batı Anadolu Bölge Komitesi sorumlusuydu. Eyleme birkaç arkadaş (Feridun İhsan Berkin, Sedat Yılmazsoy, Muzaffer Öztürk) birlikte karar verdik. Orhan Bakır, Ege Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'ne tedaviye gelecekti. Orhan iki askerle içeri girdiği sırada onlara eşlik eden diğerleri bir ağacın gölgesine oturdular. Kısa bir süre sonra Orhan ve iki asker çıktılar. Askerlere mahkûmu bırakmalarını ve silahlarını atmalarını söyledik. Askerlerden biri ateş etmeye çalıştı ve çıkan çatışmada vuruldu. Orhan'ı aldık ve arabaya binerek oradan uzaklaştık. Eylem, 18 Ekim 1977'de yapılmıştı."

Bir süre İstanbul'da saklanan Armenak Bakırcıyan, polisin yoğun baskınları sonucu burada saklanmanın tehlikesinden dolayı Dersim, Bingöl bölgesine gitti. Burada dağlarda mücadeleye devam eden Bakırcıyan, Ali Ağa kod adını kullanıyor, köylülerle iletişimini bu isimle yapıyordu. Ancak, gittiği bazı köylerde, eğer köylüler Ermeni ise onlarla Ermenice konuşuyor, sohbet ediyordu. Dağlarda ki ismi Firari olan Bakırcıyan'ın Sarkis Hatspanian'ın tanık anlatımlarına dayandırmasına göre katledilmesinden önce örgüt içerisinde yaşanan tartışmalar ve 1. kongre sürecinden dolayı TİKKO içerisinde ki bütün yetkileri alınmıştı. Sarkis Hatspanian'ın bu söylediklerini "Komünist Önder Süleyman Cihan" adlı kitapta yazılanlarda doğruluyordu aslında. "Orhan yoldaş döneminde bölgemizde ciddi gelişmeler, örgütlenmeler, kazanımlar yaratılıyordu. 1980 başları parti MK'si bölge yönetimlerinde değişime gitti. Bu değişim sonucu Orhan Bakır yoldaş görevinden alınanlardan biri oldu. Daha alt parti organlarında görevlendirildi"

Bu süreçte örgüt içerisinde yaşanılan ayrılık ve sıkıntıları başka bir tanıkta şu şekilde anlatmaktaydı;

Orhan, zaten 1.MK'nın çizgisine de muhalifti, bu yüzden hemen katılmasına dahi izin vermedikleri 1.Konferans sonrası kaleme aldığı 'Olağanüstü Parti Konferansı için Parti Üyelerine Çağrı' yapan epey yüklü sayfalarla bir yazı yayınlamıştı. Onun bu isteği, (bize

yazılı olarak verilen bilgiye istinaden) parti üyelerinin çoğunluğu tarafından reddedilmişti. Orhan'ın bir de muhalif kimliğinin olması, O'nun her yaptığının adeta MK'nın gözüne batmasına sebep oluyordu. Partimizin ünlü silahşörü, ünlü askeri komutanı, T.C.'nin bir numaralı korkusu Armenak Bakırcıyan, (Orhan Bakır) yoldaş işte böyle biriydi.

Orhan'ın (Armenak Bakırcıyan) parti içinde muhalif pozisyonu da ortaya ayan-beyan çıkınca, bütün öfkemizle bu sefer biz de MK'ya saldırdık ! MK, bütün eleştirilerimizi bertaraf etti. Dersim'deki yoldaşlar herşeye rağmen (MK'ya rağmen demek daha doğru aslında), Orhan'ın cenazesini düşmanın elinden almıştı. Orhan'ın cenazesi bir kap-kaça dönüşmüştü. Bir düşman el koyuyordu cenazeye, bir bizimkiler…

Partinin onuru, şerefi, bizim de (savaş çizgisini kabul eden yoldaşların) hayranlık duyduğumuz bir yoldaştı Armenak ! İstanbul ve İzmir'de.. birçok eylemde O'nun adı vardı. Ermeni olduğu için düşmanın O'na karşı ayrıca büyük bir nefreti ve takibi sürüyordu. Burjuva basını bizzat her kanalıyla çeşitli dedikodular ortaya atıyor; 'Orhan Bakır, falanca yerde görüldü… Orhan Bakır TKP-ML'den ayrıldı… Orhan Bakır MLKO (Marksist Leninist Kızıl Ordu)'yu kurdu.. Orhan Bakır büyük eylem peşinde'…vb. gibi yalanlar yayıyordu.

Düşman bu yolla, hem parti kitlesini şüpheye düşürmek, hem de bu soruların cevabını (Orhan'ın yerini) fısıltı gazetesi yoluyla da olsa öğrenmek istiyor, partiyi bu konuda açıklama yapmaya zorluyordu. En azından nerede olmadığını bilmek bile düşmanı rahatlatacak ve operasyonlarını başka tarafa kaydıracaktı. O yıllar,sokakların , mahallelerin bölündüğü (sağcı-solcu olarak) ve sivil faşist sürülerin silahlandırıldığı vede Sivas, Çorum,Maraş… gibi yerlerde toplu katliamların yapıldığı yıllardı ve bizim MK (Merkez Komitesi) parti militanlarını silahsızlandırmış, olaylar karşısında bizi adeta seyirci pozisyonuna, kurban durumuna sokmuştu.

13 Mayıs 1980 günü, Bakırcıyan her yerde aranırken Elazıg Karakoçan'da bir kahve önünde polisle girdiği çatışma da yaşamını yitirdi. Meryem Bakır, oğlunun katledilmesini Hrant

Dink'e şu şekilde anlatmıştı

"Karakoçan'da kahvede oturmaya gidiyorlar, polis geliyor, tanıyor tanımıyor bilmiyem. Biri dedi 'Tam bizim evin altında vurdular. Birden baktım polis sesi geldi', dedi, 'Bakkal dayı ışığları söndür'. Baktım iki silah sesi geldi. Sabah kalktım baktım gazete örtmüşler üstüne. Jandarma başında bekliydi. Dedim 'Hele bir açayım yüzünü göreyim', jandarma dedi 'Amca git, ne başın derde sokuyorsun.' İşte orada oldu. Kimse bilmiyordu nasıl olduğunu.. O kahveye gitmiş o kahvede vurulmuş… Öldüren polis bile tanımamış, demiş 'Ben bilseydim, Orhan'dır, öldürmezdim.' Polisi aldırmışlar 15 gün sonra. Orda hani koruyucular var ya, işte onlar şikâyet etmişler 'Böyle bir adam var buralarda' diye, 'ama kim olduğunu bilmiyoruz' demişler; öldükten sonra artık herkes bildi, Orhan olduğunu. Bir ögretmen vardı, dedi, 'Bir gün gazetede bir resim çıktı. Baktım gazeteyi almış okuyor. Dedim 'Yoldaş bu aynı sana benziyor'. Baktım deyi 'İnsan insana benzer.' Öldükten sonra anladık onun olduğunu. Güvenirdik ona gelinlerim, kızlarım, hepimiz… Bir gün dedim ki 'Oğlum sen kimsin, seni doğuran ana kim? Melek midir, insan mıdır? Hep güler, cevap vermezdi'."

Sarkis Hatspanian'ın tanıklardan dinlemesi ise şu şekildeydi;

"Orhan'ın vurulduğu haberini bujuva basından aldık önce… İnanamadık. Şehirde vurulması ise bizi iyicene şaşırttı. Çünkü, hemen hemen hergün burjuva basında ismi ve resmiyle çıkan biriydi. Bu kadar çok tanınan bir yoldaşın bir şehirde (Elazığ-Karakoçan=Şehir gibi yerdir Karakoçan) yapılan eylemde ne işi vardı ? Bu nasıl bir görevlendirme idi ? Üstelik (bize verilen bilgi buydu) eylem yapılacak yerde hedef gelsin diye üç-dört gün bekletilmişti. Halbuki Orhan'ın gece görme yeteneği hemen hemen hiç yoktu. Orhan yoldaş, bazılarının iddia ettiği gibi pusuya düşürülmedi. Bir eylemi yapmak için arkadaşlarla birlikte gittiği eylem yerinde çok uzun süre beklediği ve düşmanın dikkatini üzerine çektiği, düşmanın O'ndan şüphelenmesi sonucu, beklenmedik bir şekilde etrafını sarmasıyla çıkan çatışmada şehit düştü.

Devlet Armenak Bakırcıyan'ın cenazesini ailesine vermeden kimsesizler mezarlığına gömdü. Ancak TİKKO savaşçıları, cenazeyi kaçırıp, Armenak'ın vasiyeti üzerine Munzur'u gören bir tepeye defnedildi. Ancak hem köylülerin rahatsızlığı hem de askerlerin tacizlerinden dolayı 7 kez yer değiştirdi.

Meryem Ana, oğlunun mezarının başına gelenleri şöyle anlatıyor: "İki kere o mezarı açmışlar. Tunceli'de bi tane çocuk vardı, hastahanede çalışıyordu, dedi 'İki kere geldik, baktık mezar açık.' Savcıya sormuşlar, o da demiş 'Hâlâ emin değilim odur, o değil.' Bi kere de kemiklerini tutmuşlar dereden aşağıya atmışlar, gidip hepsi kemikleri toplamışlar gene getirip aynı mezara koymuşlar, ama bırakmamışlar mezarı yapalar. Artık şimdi bilmiyem mezar ne olmuş? Şimdi orda mezar var yok bilmiyem. Mayıs'ın 13'üydü tam. O gün kaynımgilin evi yanmıştı. Orda biraz üzüldük ağladık, eve geldik ikinci gün ölüm haberi geldi. Dedim, keşke benim de evim yanaydı da bu olmayaydı."

Armenak Bakırcıyan'ın katledilmesi sonrası Dersim'de evlerine gittiği bir ailenin oğlu olan Azad Demir anılarında, bu ölümden dolayı Ermeni olduğunu öğrendiğini belirtiyor ve ölüm haberi üzerine yaşadıklarını şu şekilde anlatıyordu;

"Orhan'ın ölümünü radyodan dinledik. Babam şok olmuş ve benzi solmuştu, beni yanına çağırdı. 'Azadım' dedi. Yutkunuyor, ağlıyor ve konuşamıyordu. Tüm hücreleriyle acı çekiyordu.'Orhan gitti, beni onun yanına götür.' Araba yoktu. Babamı sırtlayıp ta Karakoçan denen lanet diyara nasıl gidecektim? Üstelik Orhan'ın naaşı verilmemiş ve 'Azılı Ermeni terörist' diye radyo ve televizyonlarda verilen anonsların ardından polis tarafından kaçırılarak gömülmüştü.

Tabii, Orhan'ın hayatta iken vasiyet ettiği, 'Ölürsem beni Faraç'ın bu tepesine gömün!' dediği yere getirilmesi gerekiyordu. Arkadaşları Orhan'ın bu vasiyetini yerine getirmekte asla tereddüt etmediler. Naaşı polisin gömdüğü topraktan kaçırılarak vasiyet ettiği Faraç'a getirildi.Cenaze töreni için bize haber verildiğinde babam zar zor nefes alıyordu. 'Azad'ım

diye inledi elimi güçsüz elleri arasına aldı.‘Yavrum, biz de Ermeniyiz. Git kardeşini son yolculuğuna uğurla ve dön!’

Binlerce kişi Orhan’ın mezarının başındaydık. Kadınların ağıtlarıyla erkeklerin gür sloganları yarışıyordu. Bu olaydan birkaç gün sonra da babamı kaybettim. Babamın ardından kendimi toparlamakta güçlük çektim. Sürekli gerçek kimliğimi sorgular oldum. Neydi, neden olmuştu? Babam niye kendini gizlemişti, bugüne kadar yaşamıştı ve neden şimdi bunları bana söylemişti? Sorularımın yanıtını babamın yaşıtı arkadaşlarından öğrenmeye başladım. Yaşanan o acı günleri anlattılar.

Kırım döneminde Dersim’e sığınan 25 – 40 bin Ermeni kurtarılmıştı. Bazı Dersimli aşiretler de onlara zulüm yapmıştı ama birçoğu iyilik etmişti. Babam gibiler çoktu ve onlar Dersimliler’e şükran duyuyorlardı. Çünkü kırım anında, Dersimli ve Dersim kökenli olup da Sivas – Zara’ya kadar yayılan Alevi toplulukların fedakârca kendilerini koruduklarını görmüşlerdi.”

Bakır’ı anlatan yazısında Azad Demir aslında kendi trajedisini dillendiriyordu. Burası Anadolu’ydu ve üzerinden neredeyse 90 yıl geçmiş olmasına rağmen, yaşanan trajedi yeni yeni kendisini gün yüzüne vuruyordu… “

Bunların yanında Murat Kahramanın Çığlık adlı romanında Armenak Bakırcıyan ile ilgili bir bölüm vardır. Burada anlatılan şu şekildedir.

” (s. 149-162 ve 171-179). Kılıç artığı ihtiyar, evine her geldiğinde Orhan’ı (Armenak’ı) gözyaşları içinde bağrına basmakta, onu bir çocuğu sever gibi sevmekte, ona en güzel yemekleri yapıp şevkle hizmet etmekte, bazen de yaralarını tedavi etmektedir. Orhan’ın öldürüldüğünü öğrenince de on yıllarboyu sürdürdüğü sahte yaşamını eviyle birlikte ateşe verir, çember sakalını keser, papaz kıyafetini giyip Orhan’ın öldürüldüğü yere doğru yola çıkar. Gecenin karanlığında oraya ulaşır, jandarmanın “teslim ol” çağrısına “Tam yetmiş

yıldır, her gün teslim oluyorum, yetmedi mi?” diye haykırarak yanıt verir. Açılan ateşle hayatını kaybeder. ”

Armenak Bakırcıyan, bu toprakların önemli devrimci önderlerinden biriydi aslında. Hem zulüm gören bir halktan olması hem de TİKKO gibi döneminin en önemli ve illegal hareketinden birinde olması onu Türkiye Devrimci Hareketinin önderlerinden biri yapmaktadır. Ancak, görünün bir gerçek daha var ki; Armenak Bakırcıyan, tıpkı Levon Ekmekçiyan gibi Türkiye Devrimci Hareketi tarafından gerektiği gibi sahiplenmemiş, sahip çıkılmamıştır. Solun bu sekter tavrı yüzünden de uzun bir süre ismi dillendirilmemiştir bile. Umarım bundan sonra hem Armenak, hem Levon hem de diğer devrimci önderler hak ettikleri değeri alırlar.

Kaynaklar

http://t24.com.tr/yazarlar/burak-cop/97-yildir-teslim-oluyorlar-yetmedi-mi,5036

http://www.wikisosyalizm.org/Armenak_Bak%C4%B1r

http://www.tkp-online.org/index.php/2-makaleler/207-orhan-bakir-anisina.html

621/105

Kaynak: jiyan.us